

"חגיגה" מתוך הסוויטה "מחזות ישראל"/ פאול בן חיים

דרכי הוראה

ד"ר שרית טאובר

1. לימוד הנושא הנגדי, בעל אופי המנוני, המהווה קונטרפונקט לנושא הראשון:

א. הכנה:

תרגילי סולפג' מגוונים על התבניות (1) קוורטה – רה סול, ומילוי בטטרקורד מינורי (רה- מי- פה- סול)
(2) הפרגמנט המלודי שבתיבה 5-8 (3) מהלך הסקונדות של הצלילים סול- לה- סי במול.

בסופו של התהליך התלמידים יזהו וישירו את שלושת התבניות המלודיות.

ניתן להמחיש את הצלילים באופנים שונים:

-"הגוף המזמר" – כל צליל ממוקם באיבר גוף, לדוג':

הצליל	איבר בגוף
רה	חזה
מי	כתפיים
פה	צוואר
סול	צידי הפה
לה	מצח
סי במול	מעבר לראש

- היד כציר גובה - יד אחת "הולכת" על היד השנייה המהווה מעין ציר שעל גביו הצלילים מסומנם, כאשר הצליל רה נמצא על שורש כף היד, סול- על הכתף, מי ופה ביניהם, לה וסי במול- על הפנים והראש.

- חישוקים מסודרים בשורה על הרצפה – כל חישוק מהווה צליל.

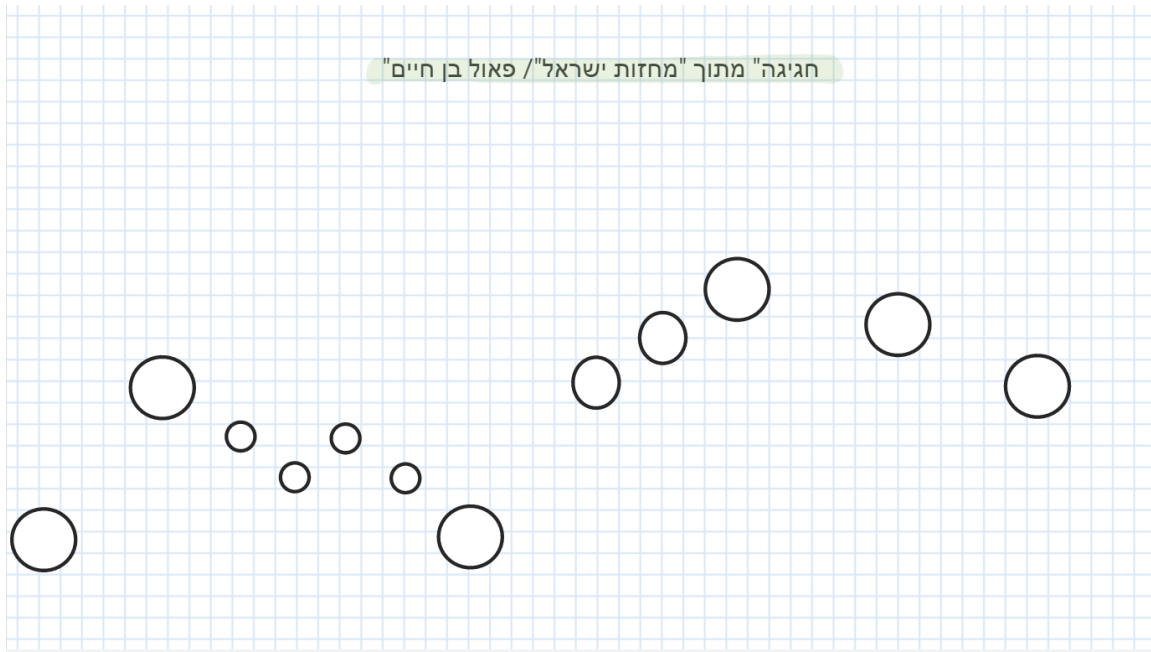
ב. לימוד הנושא:

-התלמידים יאזינו לנושא מספר פעמים, ובכל פעם יזהו וישירו את אחד מתוך שלושת המרכיבים המלודיים.

-ברמת קושי קלה יותר: הפרגמנט שבתבניות 5-8 יהווה נקודת אחיזה ללימוד הנושא.

ג. דרכים נוספות להפנמת הנושא:

-שירה בליווי מעקב אחר גרף מלודי:

- **עיצוב חבל בחלל** לפי קו המתאר של הנושא: 12 תלמידים עומדים בשורה ואוחזים בחבל כאשר כל אחד מהם אחראי על צליל אחד מהמלודיה (הראשון אחראי לצליל רה, השני לצליל סול וכו'). כל תלמיד אוחז את החבל בגובה המתאים לצליל שלו, ביחס לגובה של שאר הצלילים, כך שהחבל יעוצב על פי קו המתאר המלודי.

-שירה בליווי נגינה בצלילונים.

-**שירה סולנית**: שישה תלמידים עומדים בשורה, כל ילד אחראי על שירת צליל אחד תוך הכוונה של המנצח. ניתן לפשט זאת כך ששלושה תלמידים שרים, כל אחד בתורו, חלק מהמנגינה (4-1; 8-5; 18-9).

- **תרגיל סולפג' על ציר מאונך** (תרגיל מתקדם):

א. הכנה: זוג ילדים שר ומוחא, כל אחד לסירוגין, מהלך סולמי מהצליל רה - סי במול, על פני ציר מאונך דמיוני, כאשר רה קרוב לרצפה, מי מעט יותר גבוה, פה מעליו וכו', עד לצליל סי במול הממוקם בקצה הגבוה ביותר של הציר.

ב. כל אחד בתורו, שר ומוחא צליל אחד מהמנגינה על פני הציר המאונך, תוך שמירה על הגובה היחסי שבין הצלילים.

ללאחר הפנמת הנושא התלמידים יאזינו לחלק הראשון של היצירה, יזהו את הופעות הנושא ויצטרפו בשירה.

2. הנושא הראשון:

Cb.

The musical score is for a Clarinet in B-flat (Cb.) in 2/4 time. It consists of two staves. The melody is written on the upper staff and includes several trills marked with 'tr' and slurs. The lower staff provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

12 המלודיה נפתחת בתבנית:

A short melodic phrase starting on a treble clef, 2/4 time, with a key signature of one flat. It begins with a quarter rest followed by a quarter note, then a half note, and ends with a quarter note.

התבנית חוזרת גבוה יותר:

A second melodic phrase, similar to the first but shifted up an octave. It starts with a quarter rest followed by a quarter note, then a half note, and ends with a quarter note.

והמשכה - בצמצום:

A compressed version of the melodic phrase, consisting of a quarter rest followed by a quarter note, then a half note, and ending with a quarter note.

התבנית הסוגרת:

A closing melodic phrase, similar to the previous ones but with a different rhythmic pattern, starting with a quarter note followed by a quarter rest, then a half note, and ending with a quarter note.

A final melodic phrase, similar to the previous ones, starting with a quarter rest followed by a quarter note, then a half note, and ending with a quarter note.

א. תרגול מקדים ללימוד הנושא:

הכרות עם שני המוטיבים הריתמיים המרכיבים את הנושא: מוטיב הסינקופה (ת' 2-1) וארבע השמיניות המאופיינות בירידה של שתי סקונדות (ת' 3).

- תרגול מוטיב הסינקופה: התלמידים מאזינים לנגינת סולם סול מיקסולידי המנוגן בתבנית הריתמית של המוטיב, וטופחים על הברכיים בהפסקות של השמינית.

-תרגול מוטיב השמיניות: התלמידים מאזינים לנגינת טטרקורד יורד לפי סולם סול מיקסולידי, ומחאים שתי מחיאות (מחיא אחת על כל רבע).

- המחשת השוני בין המוטיבים בעזרת תנועה, תוך משחקי חיקוי המבוססים על אלתור של שני המוטיבים, לפי תנועות התרגול הקודם. התלמידים מאזינים לתבנית ומגיבים בתנועה.

ב. לימוד הנושא:

- האזנה לנושא **וזיהוי מוטיב השמיניות בלבד** (בהצבעה ואח"כ במחאות).

-**בזוגות**- כנ"ל עם מחיאה משותפת.

- הוספת **מוטיב הסינקופה** בתנועה (טפיחה).

ג. דרכים נוספות לתרגול הנושא:

- **במעגל** : (א) במוטיב הסינקופה טפיחה, ובשני- כל אחד מוחא כף עם החבר שמימינו ומשמאלו במעגל (ב) (רמת קושי גבוה, להמשך)

סולנים במעגל - כל תלמיד מבצע לבד תנועה אחת לפי סדר המעגל. במוטיב בסינקופה - טפיחה אחת ובמוטיב השני שתי מחיאות.

- **במרחב**- במוטיב הראשון צעד קדימה, בשני- מחיאה בעמידה (אפשרי עם בן זוג).

-**רישום** סדר הופעת המוטיבים בנושא: א – א – ב – א וכו'.

-בשלב מתקדם ניתן לחלק את הנושא לפסוקיות (4+4+9), ולבצע בשלוש קבוצות, כשכל אחת אחראית על פסוקית אחת. באותו אופן ניתן לבצע את ששת החזרות של הנושא בחלק הראשון של היצירה.

- סיכום החלק הראשון: בניית טבלה ובה ששת החזרות של הנושא עם ציון השינויים בתזמור, בעוצמה ובשילוב הנושא הנגדי.

